

Wprowadzenie

Mobilności przestrzennej ludności doświadcza każdy zakątek świata. Motywy przemieszczeń migracyjnych są wielorakie – ekonomiczne, polityczne, rodzinne, turystyczne, religijne. Związane są one z obszarem pochodzenia i miejscem przeznaczenia migranta, z przeszkodami pośrednimi, które mogą ograniczać ruch wędrownkowy, jak również z cechami osobistymi migrantów, tj. wiekiem, płcią, stanem cywilnym, a także wykształceniem.

W przypadku Polski do 1989 r. przewagę stanowiły migracje wewnętrzne ze wsi do miast. Obecnie odnotowuje się tendencję odwrotną, zwłaszcza na korzyść obszarów wiejskich położonych w strefie podmiejskiej ośrodków regionalnych i subregionalnych.

Niezmiernie istotne, jeśli chodzi o migracje wewnętrzne w kraju, są przemieszczenia młodzieży, podejmowane po ukończeniu szkół ponadpodstawowych. Są one skutkiem umasowienia szkolnictwa wyższego po koniec lat 90. XX w. Problem ten został podkreślony w ostatnim czasie w badaniach prowadzonych na obszarze Dolnego Śląska [Dolińska *et al.* 2020a] i Opolszczyzny [Jończy *et al.* 2013], które były inspiracją do napisania prezentowanej monografii.

Wobec powyższego zasadna wydaje się próba podjęcia rozważań dotyczących migracji młodzieży pomaturalnej jako dopełnienie badań nad zachowaniami przestrzennymi ludności. Poza tym, na uzasadnienie podjętych badań złożyło się kilka czynników:

- wykorzystanie w obszarze woj. świętokrzyskiego modelu badań migracji pomaturalnych autorstwa Dolińskiej, Jończygo i Śleszyńskiego [2020];
- wniesienie nowej wiedzy na temat kształtowania się skali, kierunków i motywów mobilności przestrzennej młodzieży pomaturalnej, zamieszkującej obszary wiejskie;
- próba autorskiej typologii przyczyn migracji, z wykorzystaniem metod służących do wielowymiarowej analizy skupień: metodą minimalnej wariancji Warda oraz samoorganizujących się sieci neuronowych Kohonena;
- możliwość praktycznego zastosowania wyników analizy, które mogą być przydatne m.in. przy identyfikacji profilu absolwenta szkół ponadpodstawowych, a także do wykorzystania ich przez przedstawicieli jednostek samorządowych w działaniach na rzecz edukacji i rynku pracy.

Na monografię składa się 5 rozdziałów. W rozdziale 1 opisano metodykę badawczą. Określono cel i zakres badań, metody oraz techniki analiz, a także sprecyzowano terminologię. W rozdziale 2 została usystematyzowana problematyka teoretyczna migracji młodzieży, jaka funkcjonowała dotąd w badaniach międzynarodowych, krajowych i regionalnych. Rozdział 3 odnosi się do wpływu migracji na sytuację demograficzną obszarów wiejskich woj. świętokrzyskiego. Rozdział 4 ukazuje poziom oraz kierunki przemieszczeń maturzystów z obszarów wiejskich województwa. Duży nacisk położono również na preferencje i motywy wyboru kierunków kształcenia przez badaną młodzież. W rozdziale 5 scharakteryzowano kryteria i uwarunkowania decyzji zawodowych oraz mieszkaniowych młodzieży maturalnej, które pozwoliły wskazać, m.in. motywacje licealistów w kontekście opuszczania przez nich miejsca zamieszkania. Zobrazowano także typologię przyczyn migracji, z wykorzystaniem metody Warda oraz samoorganizujących się sieci neuronowych Kohonena. W podsumowaniu szczególnie uwagę poświęcono praktycznemu wymiarowi uzyskanych wyników badań.